

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Thesavrvs|| Locorvm|| Commvnivm|| Jvrisprvdentiæ

Barbosa, Agostinho

Lipsiæ, 1697

Cap. CXXVI. De Juramento.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-80071](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-80071)

Castill. controv. lib. 3. cap. 25. num. 34. cum seqq. etiam si cum persona miserabilis non miserabilis connexa sit. Joan. Maria Novar. in praxi elect. & variat. fori, quest. 6. num. 3. vers. declara.

XI.

Judiciorum quasi contrahitur, l. 3. §. idem scribit. II. ff. de pecul. l. 2. ff. de pretor. stipul. Cevall. communium contra communes. tom. 4. quest. 89. n. 887. Bellet. disquisit. clerical. part. I. tit. de favore cleric. reali. §. 1. numer. 8. Gonzal. ad reg. 8. Cancellar. gloss. num. 171. Joan. Maria Novar. in praxi elect. & variat. fori, quest. 20. numer. 8. sect. 2. pag. 183.

XII.

In judiciis debet servari æqualitas. Vide suprà lib. I. c. æqualitas. ax. 8.

XIII.

Judicium semel extinctum amplius reviviscere non potest, l. qui res 98. §. arcam. 8. ff. de solut. I. ejus qvi, 29. §. fin. ff. de jure fisci. Tiraq. in l. se unquam, verb. sucepterit liberos. num. 19. C. de revoc. donat. Surd. decis. 51. num. 5. quos refert Octav. Glorit. resp. 8. num. 34.

XIV.

Judicium idem est de toto quoad totum, & de parte quoad partem, l. que de tota. 76. ff. de rei vendic. l. à Titio, 108. ff. de verb. oblig. l. juris gentium. 7. §. adeo. 6. ff. de pactis. cap. pastoralis. 28. §. 1. & ibi gloss. verb. citationis. de offic. deleg. cum aliis, de quibus Everard. in topicis legalib. loco 80. Intellige, nisi detur diversa ratio. Flamin. Parif. de resignat. benefic. lib. 6. quest. 2. numer. 111. Monet. de distribut. quotid. p. 2. quest. 14. num. 32. Vincent. Fusar. de subdit. q. 308. num. 63. Stephan. Grat. discept. forens. tom. 4. c. 676. num. 16. & c. 792. n. 4. & c. 796. n. 14.

CAP. CXXV.

Jura.

Axioma I.

Quando duo jura contraria in materia quædam reperiuntur, illud attendi debet quod specialem. arg. l. Decurionibus. 3. C. de silentiar. Bart. & Bald. in 1. Conf. C. §. si quis vero reg. generi per speciem. de R. I. in 6. l. i. §. hoc autem. 12. de nov. oper. nunc. ubi Bart. Alex. in l. sanctio. depen. c. dudum. cap. quævis. de prehend. in 6. Jaf. in l. hac consultissima. §. ex imperfetto. C. de testam. n. 5. Pantachm. 2. q. pract. 17. n. 49.

II.

Jura sanguinis non mutantur. l. i. jura sanguinis. 8. de R. I. nec pactis subjacent. l. i. jus agnitionis. 34. de pact. ratio affixatur. in §. pen. ibi divina quædam providentia constituta. Inst. de jur. N. G. &

C. ubi in commentario suo prolixo. Vultej. vid. Hœnon. lib. 3. diff. jurid. diff. 3. add. l. 8. de R. I. Wesenb. 1. conf. 2. num. 50.

III.

Jura vigilantis scripta sunt, non dormientibus. l. 6. §. 7. l. pupillus. 24. in fin. ff. quæ in fraud. cred. l. 16. ex qvib. caus. major. l. 21. ff. de pecul. l. 2. C. de annal. prescript. Wesenb. 1. conf. 41. num. 131. vid. infr. lib. ult. c. Vigilantes.

IV.

Jura paulatim crescunt. §. 5. Inst. de hered. quælit. & diff. pr. Inst. de L. Falcid. §. 1. & 5. Inst. de fideicom. hered. pr. Inst. de Codicill. §. 3. Inst. de testam. ordin. §. ult. de testam. milit. pr. Inst. de servil. cognat. sequentes enim leges, quæ habentur in Cod. & Novellis, semper aliquid correxere. Nov. 39. cap. 2. Speciale enim & novissimum derogare generali & antiquiori notum est ex l. fin. ff. de constit. Crescentis juris exempla. vid. supra cap. de Incrementis juris.

V.

Jura juribus expedit concordari. l. sed & posteriores, 28. ff. de legib. l. non novum. 26. ff. cod. tit. l. precipimus. 32. in fine. C. de appellat. l. unic. C. de inoffic. dotib. cap. cum expediatur. 29. de elect. lib. 6. Mantu. lib. 3. D. al. 59. à princ. & dial. 71. D. Barbos. in l. ff. soluto matrim. p. 1. num. 7. & 8. Nam correctio jurum est vitanda, ut dixi suprà lib. 3. cap. correctio. ax. 11.

VI.

Jura promptiora sunt ad liberandum, i. favorabiliores, 125. ff. de reg. juris. l. absentem. 5. ff. de paenit. Octav. Glorit. resp. 1. p. 3. n. 61.

VII.

Jura potius se adaptant ad ea quæ frequentur, quæ ad ea quæ raro eveniunt. l. nam adea. 5. ff. de legib. l. Jura. 8. ff. de Legib. Thom. de Thumas. in floribus legum, reg. 14. Menoch. remed. 2. adipisc. possess. num. 111. ubi de intellectu hujus Axiomatatis.

CAP. CXXVI.
De Juramento.

Axioma I.

Quicunq; habet potestatem transigendi, ille habet potestatem juramentum deferendi.

Ratio: quia iuramentum est species transactionis l. 2. ff. de Jurejur. Hinc ab uno ad alterum valer argumentum; utrinque enim id agitur, ut à lite discedatur & jus aliquod remittatur. l. 1. ff. cod.

Exempl. potest igitur juramentum deferre principalis, procurator univerorum bonorum vel speciale habens mandatum l. 17. §. fin. ff. de Jurejur. ex eadem ratione etiam infans juramentum deferre potest. Brunnenman. in process. Civil. cap. 2. n. 4.

II.

Quousque transactio non est licita, eosque nec juramenti delatio. Ratio est in axiom. preced. Exempl.

Exempl. ita ergo non valebit juramenti delatio super reliquis in testamento, verbis testamenti nondum inspectis l. fin. C. de Jurejur. quia nec transactio. Idem est in causis matrimonialibus. E contra in actione depositi valebit Juramenti delatio, quia etiam transactio Brunnem. in Pro-cess. Civil. cap. 3. n. 9.

Declarata, ut procedat in juramento voluntario & judiciali, non etiam in necessario vid. Zaf. ad ff. b. t. n. 45.

III.

Qvocunque juramentum pars parti defert extra judicium, illud est voluntarium, dependet enim ex merita voluntate partium, quia praestari poterit vel non. l. 5. pr. ff. de Jurejur.

IV.

Qvocunque juramentum pars parti defert in judicio, illud est judiciale. quia hoc non valet, nisi a judice fuerit approbatum l. 12. §. 1. C. de reb. Cred.

V.

Qvocunque juramentum judex parti defert in judicio, illud est necessarium, quia hoc sine justissima causa recusari nequit l. 12. §. 2. C. de reb. Cred., nec referri; sic enim referendum esset judicii, qvod absurdum, cum ejus causa non agatur. Exemplum est in juramento suppletorio & purgatorio, de quibus infra.

VI.

Qvoties alteruter solus facti notitiam habet, toties relationi jurisjurandi locus non est. arg. l. 1. §. fin. & l. 13. ff. Rer. amot.

Ratio, quia super factu proprio vel jurant tantum noto ipsis conscientiam onerare licet. Carpz. in Proc. Tit. XI. art. 4. n. 36. ne alioquin veritatis occultetur & perjurii via aperiatur.

Exempl. non ergo audiendi erit ille, qui referrere vult Juramentum, qvod ipsi erat delatum in re, qvæ in solo ejus animo adeundi consilii; ut si jurare deberet, an animo adeundi hereditatem hunc vel illum actum gesserit. Hartmann. Pif. obf. 184. num. 6. Pariter nec audiendum heres, qui fideicommissario eidem deferenti Juramentum juxta l. ult. C. de fidicom. & §. ult. Inf. cod. illud vult referre, cum heres hujus rei tantum habeat notitiam. Carpz. P. 3. C. 8. def. fin.

Declarata, ut procedat imprimis de Juramento veritatis; juramentum enim Credulitatis de factu alieno facilius deferi & referri potest Mev. P. 1. Dec. 16. & Carpz. P. 1. C. 12. def. 1. Qvamvis nec hic discreti Judicis arbitrium sit excludendum Brunnem. ad d. l. 11. §. 6.

VII.

Qvoties Judex suppledæ probationis causa Juramento imponit, toties est suppletorium; qvoties vero elidendæ presumptionis causa, toties est purgatorium.

Ratio, quia priori casu inopia probationum Juramento suppletur, posteriori vero indicia contra reum facientia purgantur. cap. 8. X. de pugnat. Canon.

Exemplum prioris est in omnibus causis, nisi ex quibus ingens lucrum adjurantem est pervenatur. Gall. Lib. 1. obf. 108. n. 11. aut criminali-

bus gravioribus arg. l. fin. C. de probat. Carpz. P. 1. Conf. 23. d. 11. vel matrimonialibus; in his tamen admittitur, si circumstantia & aequitas hoc exigant. Carpz. L. 3. Rep. 57. & Jurispr. Conf. L. 3. def. 46. Posteriori vero sive purgatorium Juramentum non facile admittitur in Criminalibus. vid. Carpz. Prax. Crim. P. 3. Q. 117. n. 55.

VIII.

Qvoties ob defectum probationis Judex defert Juramentum, toties probatione noviter repetita idem rescinditur. l. admonendizi. ff. de Jurejur.

Ratio: quia cessante causâ cessat effectus, nec poterunt hōc casu partes dici transegisse, cum a Judice, parte invitā Juramentum sit delatum.

Declarata: ut locum saltem habeat in juramento suppletorio.

IX.

Qvoties adest dolus in restitutione rei nostræ commissus, toties praestatur Juramentum affectionis. Qvoties vero saltem adest culpa, toties praestatur Juramentum veritatis.

Ratio prioris: quia sic invitus quis tenetur rem suam vendere, ideo ergo aliquid indulgendum est affectioni actoris.

Ratio posterioris: quia in culpâ tanta non est nequivitia, hinc etiam hoc casu judex estimat, non pars l. 4. §. fin. ff. de in item junand.

Declarata prius: modò res sit talis, cuius pretium pro diversis temporibus variat, secus si sit fungibilis, uti nummi. l. 3. ff. de in lit. jurand. ibi g. Brunnem.

X.

Qvoties agitur de re nostra nobis restituenda, toties, si illa per dolum vel contumaciam non restituatur, poterit praestari Juramentum in item seu jurato estimari, quanti nostra intersit.

Ratio: quia alioquin non posset Judicii constare, in quantum alter foret condemnatus, cum quilibet censeatur omnium optimè scire rei sue pretium l. 8. ff. de in litera junand.

Exemplum. habet igitur hoc Juramentum locum in rei vindicatione actione confessoriæ hypothecariæ, in actione doli, qvod metus causa, item in actione depositi, pignoratiæ, Commodati, directe non etiam contrariæ; Nec in actione empti, quia haec saltem de re, qvæ nondum nostra est, nobis tradendâ datur, non vero de re nostra nobis restituendâ l. 4. C. de act. emti. Conf. Zaf. ad ff. in lit. jurand. n. 2. & 3.

XI.

Mares jurant erectis duobus digitis dextræ, feminæ apposita dextrâ ad pectus sinistrum. Allicubi moris est, tres digitos, pollicem, indicem & medium erigere in honorem SS. Trinitatis. Baldum. de cas. conscient. Lib. 2. c. 9. cas. 6. Qui vero dextrâ caret, sinistrâ jurare posset. Bocer. Clas. 6. Diff. 8. lib. 119.

XII.

Juramentum vocatur religio. l. videamus. 4. §. defere. 1. de in lit. jur. l. si qvæsi 11. C. de reb. cred. l. fin. C. de fidicom. adeo ut certum sit jusjurandum non aliter valere, nisi metu religiosis, ac proinde fidem & societatem omnem reli-

gione contineri Arnif. de Majest. cap. 5. n. 2. Unde & liberis hominibus tormentum quoddam esse dicitur apud Plutarch. in qvæst. Rom. quod & ipsum ceteris tormentorum oneribus & tutius & expeditius esse dixit. Plat. lib. 1. de LL.

XIII.

Juramentum non debet censeri ludibrio apotum. Paris. conf. 75. n. 28. p. 3. ut scilicet hoc inconveniens evitetur, ne juramentum dicatur esse otiosum, quod alioqui fruitorum & supervacuum esset, contra regulam, quod actus non debeat esse elusorius. l. qvoties. 12. de reb. dubiis. l. 3. ff. de testam. milit. l. Divus. 22. de Ius & habitat. Unde Cicer. lib. 3. offic. iusjurandum affirmationem religiosam esse asserit, quod servandum est, quia DEO teste promiseris, nec majus vinculum ad adstringendam fidem jurejando maiores arctius esse voluerunt. Id indicant LL. XII. Tabb. indicant sacra, indicant foedera, & narratur ibi de Regulo, quem nec charitas Patriæ nec suorum retinuit, quin aperte reverteretur ad exqvista supplicia, ne transgressor esset juramenti etiam hostibus praestit. cap. qvoties cordis oculus. 1. q. 7. nam transgressor sanctum nomen Domini in vanum assulit & dolo proximus esse censetur. cap. qvæcunque arie. 9. 22. q. 5. & dicitur talis occidere animam suam cap. juramenti. 12. eod. atque sic cum periculo contra juramentum venire. c. ex literis. 10. de sponsalib.

XIV.

Juramentum quod sine dispendio salutis servari potest servandum est. cap. cum contingat. 28. extr. de jurejur. cap. licet mulieres. 2. eod. in 6. Auth. sacramenta puber. C. si adver. vendit. Canonista communiter in cap. cuius si generale extr. de for. compet. latè Anton. comm. concl. lib. 2. de jurejur. conel. 6. Gail. 1. obs. 22. num. 1. Vult. 3. conf. Marp. 34. num. 93. Regner. Sixtin. 2. conf. Marp. 12. num. 19. Boer. decif. 221. num. 13. quia iusjurandum supplet omnem defectum, & servandum est, etiam si absque curatoris consensu & judicis decreto minor contraxisset vel alienasset. gl. in l. 1. & Auth. sacramenta puberum. C. si advers. vendit. & ibi Bart. Castr. Dec. in cap. sicut. num. 205. de probat. Alciat. in d. cap. cum contingat. num. 113. extr. de jurejur. Corn. conf. 36. num. 8. conf. 69. n. 35. conf. 109. in fin. conf. 186. num. 17. vol. 2. conf. 71. n. 9. vol. 3. Everard à Mittelb. in loc. à vi seu energ. juram. n. 3. & 7. Anton. Gomez. de contract. cas. 14. n. 18. tom. 12. Var. refol. Jacob. Mandell. conf. 11. n. 3. Cravett. conf. 7. in fin. Simoncell. decret. ceter. solem. in contract. minor. lib. 3. tit. 8. inspecl. 18. n. 137. ubi infinitis propè auctoritatibus confirmat & multis modis amplificat.

XV.

Juramentum si consensus deficit nihil operatur. L. ult. C. de non numer. pecun. Jaf. in l. si venerit. num. 17. ff. de jurisid. Petrus de virib. juram. eff. 4. Fach. 2. contr. jur. 17. Cephal. conf. 94. num. 35. lib. 1. Menoch. conf. 84. n. 24. Roland à Valle conf. 7. num. 61. lib. 3. & conf. 28.

num. 36. lib. 4. Tessaur. decif. Pedemont. 222. num. 4. nec animam obligare potest, si non sit liberum vel voluntarium. Menoch. conf. 37. num. 45. lib. 1. Natt. conf. 426. n. 24. Rauchbar. p. 2. qvæst. jur. civil. & Saxon. qv. 4. num. 47. Unde nec defectum consensus & forma supplere dicitur. d. l. fin. C. de non numer. pecun. Dec. in l. non omnis. num. 11. ff. si cert. pet. conf. 403. col. pen. vers. cum ergo Stephanus. & conf. 523. num. 12. p. Bart. in l. si qvæ pro eo. ff. de fiducia. Stephan. Bertrand. conf. 28. num. 10. p. 1. Grot. conf. 12. num. 15. 16. Vivius in opin. communib. verb. iuramentum super contractu simulato vers. quia consensus deficit. Octav. Cacheran. decif. Pedem. 92. n. 19. sicuti nec tanti operari potest, ut ex eo, quod scientia defit, suppleatur. cap. brevi. 17. de jurejur. quia cum iuramentum dependeat a liberaliter consensu, is qui ignorat non videtur jure, ut ait Bald. conf. 312. col. 2. Castrensi. conf. 405. num. 5. vol. 1. conf. 122. num. 4. vol. 2. Dec. conf. 180. num. fin. nec iusjurandum facti ignorantiam supplet, aut exceptionem erroris aut ignorantiae excludere. Dec. conf. 350. in fin. Socin. conf. 114. vol. 2. Vultej. 2. conf. Marp. 29. n. 19. quemadmodum etiam non operari perhibetur in illis, quæ specificari debent, cum non habeat vim specialis dispositionis ad supplendum defectum substantia Schurz. conf. 96. quod prædict. num. 7. & 8. neque supplet, ne quidem in testamento vel codicillis solennitate septem vel quinque testium requisitam aut alias. Covar. in cap. Reinaldus. §. 3. num. 10. de testam. Imol. in c. cum contingat. num. 70. de jurejur. Jaf. in §. item si quis num. 14. Inst. de action. per l. cum par. ter. 77. §. filius matrem. 23. de legat. 2. Alciat. in l. 1. §. si quis ita. num. 44. de V.O. & in c. cum contingat. num. 159. de jurejur. per c. qvanto. 18. eod. Chaffan. conf. 39.

XVI.

Juramentum censetur esse personale, nec personali jurantis egredi. cap. veritatis. 14. extr. de jurejur. ubi Panorm. Covar. ad c. qvamp; part. 1. relect. 1. §. 5. num. 4. Georg. Natt. ibid. n. 124. de pali. in 6. Anton. Gabr. Roman. lib. 2. comm. concl. tit. de jurejur. concl. 6. Corn. conf. 301. vol. 1. Nevizan. conf. 22. num. 49. Cum enim iuramentum non liget, nisi animam jurantis. Bart. in Auth. quod obiret. num. 3. C. de probat. Inde ad heredes ut iuramentum confringantur non extendi, vel in eos transmitti poterit. d. c. veritatis. Bald. ad l. ult. n. 16. ibique Bart. & Castrensi. C. de pali. VVefenb. 1. conf. 15. n. 28. Goedd. 1. conf. Marp. 27. num. 120. Boer. de feud. investitu. c. 4. num. 26. per text. in l. 12. in pr. C. de reb. cred.

Declarata hoc procedere quoad obligationem & observantiam contractus; licet enim iuramentum quoad prius ad successores non extendatur, virtus tamen & vinculum iuramenti bene transibit. Bald. in l. ult. num. 16. in fin. C. de pali. Alciat. in cap. cum contingat. num. 120. de jurejur. Socin. conf. 4. col. 1. vers. præterea & plenius conf. 38. vol. 2. vers. firmatur. vol. 3. & hoc respectu quoad cum cui juratur reale erit. Gabr. lib. 2. tit. de jurejur. concl. 6. num. 2. Guid. Pap. fin.

sing. 376. num. 2. Honthem. 2. de art. Notar. cap. 29. num. 51. Gail. 1. obs. 27. & Ludov. Gomez. ad §. actiones. Inst. de action. num. 6. ubi limitat, nisi agatur indirecte contra heredem implorato officio judicis Ecclesiastici, ut nimur heres facis faciat, exonerando animam defuncti jurantis, per ea quae refert Abbas in c. cum sit. in 8. vol. & ibi Felin. col. 6. de for. compet. & in cap. fin per ill. text. de sepietur. quod licet impugnet Phil Franc. in cap. fin. in 3. notab. de for. compet. in 6. & Andr. Siculo in d. cap. cum sit. Ab opinione tamen Abbatis ut communis, non recedendum esse tandem per rationes ibid. allegatas, concludit. add. & Roman. conf. 201. pro decisione col. 2. Alex. conf. 99. videtur primā facie. col. pen. vol. 4.

XVII.

Juramentum est individuum. Bald. in l. ult. in opposit. 4. C. de edict. D. Adrian. toll. Alex. conf. 133. lib. 1. idem Bald. in cap. 1. §. cum autem de controvers. Feud. Archidiac. in cap. inter caten. 22. q. 4. Jas. in l. scire debemus. num. 6. de V. O. Francisc. Curt. conf. 68. Dominus. Cotta. in memorabilibus. verb. juramentum est. Francisc. Beccius conf. 86. videtur primo affectu. num. 1. & conf. 45. num. 15.

Limita, nisi quando juramentum ad corpus refertur, hoc enim in casu dicitur dividuum, sicut ipsum corpus. Alvarott. in cap. omnes. Si de feud. defunct. fuerit controv. & ibi Præpos. notab. 2. ubi perhibet, quod licet juramentum fidelitatis sit individuum, quoad corpus tamen feudale dividuum dicatur, sicut ipsum feudum divisibile est, juramentum enim posse pro parte valere, pro parte non per regulam quod utile per inutile non vitetur. ex gloss. in cap. petitio. extr. de jurejur. probat. Jas. in l. 1. §. sed eis de V. O. Unde si juramentum sit appositorum super contractu continente plura capitula, etiam plura juramenta dicentur. Socin. conf. 69. n. 10. vol. 3. Paris. conf. 14. decimus & judicatum. num. 16. vol. 1.

XVIII.

Juramentum est spirituale. cap. 2. extr. de jurejur. Jas. in auth. sacramenta. n. 33. & 40. C. si advers. vend. Covat. ad cap. quamvis. p. 1. §. 3. n. 4. de pact. Socin. conf. 254. in causa. p. 2. Ubi dicit, spiritualem esse torturam, ideoque statutum Laicorum contra juramentum vel eius obseruantiam nihil disponere potest. Bart. in l. omnes populi in 2. q. 3. q. principali n. 22. ff. de iust. & jur. ad quod vid. Dd. in cap. Ecclesia S. Mariae & precipe. Felin. extr. de confit. Thom. Ferret. caut. 16. in pr. quod intelligere verum super juramento praefito, secus super praefando. fac. l. quae sub conditione 8. in pr. & §. quoties 6. ff. de condit. inst. gl. in l. adigere. §. quamvis. in verb. L. Julia ff. de jur. patron. Dominic. de S. Gemian. in cap. quamvis col. fin. extr. de pact. in 6. Cephal. conf. 466. n. 67. facilius enim ea quae fieri sunt impedituntur, quam quae jam facta sunt. L. patre furioso. 8. ff. de his qui sunt sibi vel alien. jur. Inde igitur non elicetur juramentum ad famam Ecclesiam pertinere. Arnisi. 1. de M. j. cap. 6. n. 9. Jurisdictio namque secularis super jura-

mentis in multis locum habet. Prohibere enim potest ne juramentum interponatur. d. l. qui sub conditione. §. si quis sub. 4. de condit. Inst. l. 2. C. de indit. viduit. toll. & statuere ut minor, cuius contractui intervenit juramentum, presumatur dolo inductus. Curt. Jun. conf. 118. n. 16. item poenam perjurii infligit. l. si quis major. 41. & ibi Dd. C. de transact. §. si vero. Nov. 17. & cap. Res. 21. 23. q. 5. & mandat executioni quod juste juratum est. cap. licet mulieres. 8. de jurejur. in 6. Gail. 1. obs. 25. n. 4. Arnisi. d. c. 6. n. 9. Jul. Clar. in præl. crimin. §. fin. q. 47. per tot. & Felin. in cap. cum sit generale. de for. compet. per tot.

XIX.

Jurare non cogitur qui sufficienter probavit. c. 2. & 3. de probat. Bald. in c. 2. vers. item in ipso. deprobat. Jas. & Dd. in repet. l. admonendi & in l. ad pecunias. §. qui quis jurandum not. i. de jurejur. gl. in l. 2. §. quod observari. C. de jurejur. Joh. de Arno. foliog. 29. VVesebn. 2. conf. 59. n. 31.

XX.

Juramentum non sufficit, quoties statutum probationem requirit. VVesebn. 1. conf. 36. n. 37. Juramentum enim non est propria probatio nec vera, sed irregularis. l. non erit §. §. dato vers. quasi probatum. ubi Salicet. & Alex. de jurejur. Roman. in l. sed si possessori. n. §. fin. eod. tit. & ideo talibus statuti verbis non comprehenditur c. si quis vers. absolvendum. quem textum ad hoc ponderat Bald. ad cap. un. si de Inveftit. inter Dom. & Vasall.

Intellige verum, quando statutum de probatione regulari, legitimè & ordinaria, ut quæ per testes, instrumenta & similes modos, non vero per juramenta fieri solet, loquitur, prout multis deducit Jas. in repet. l. admonendi. n. 282. de jurej. per gl. in l. cum de indebito. 25. verb. legitimis. (quam ut singularem multum commendat. Alex. conf. 119. queritur. num. 10. vol. 2.) de probat. secus quando verbis utatur generalibus, videlicet quod quibuscumque probationibus statutum sit, ut aliquid talia verba operentur, aut quando ulterius declarando procedat, quod etiam juramentum sufficere posit. c. statutum. n. §. cum vero. i. de re script. in 6.

XXI.

Pro juramenti cuiusque observatione in dubio tutius est pronunciare, quam contra, ad antecipos perjurium evitandum. Jas. in l. licet. num. 5. C. de pact. cap. cum infirmitas. 13. de pan. & remiss. Imol. in c. cum contingat. num. 4. & 86. de jurejur. Alex. conf. 25. viss. num. 17. vol. 1. Judent enim non debet esse cuiquam perjurii auctor. l. 2. C. de indit. viduit. toll. ubi potest juramentum sine dispensio salutis æternæ servari d. c. cum contingat de jurejur. Bart. in Auth. sacramenta puberum. num. 13. C. si advers. vendit. Socin. conf. 115. n. n. 6. cum seqq. vol. 1.

XXII.

Juramenta sunt intelligenda secundum intentionem jurantis. c. humanae. n. 22. q. 5. Innocent. in c. veniens. de jurejur. Cardin. in Clem. 1.

§. fin.

S. fin. q. 16. jurej. Calcan. conf. 18. num. 37. Ne-
vian. conf. 22. num. 31. Rota. decis. i. de jurejur.
Pantschm. i. præst. qvæst. num. ii. & penduntur
secundum intentionem recipientis. cap. quacun-
que. g. c. ecce. 10. 22. q. 5. Pantschman. d. q. 10.
num. 61.

XXIII.

Juramentum debet interpretari secundum
dispositionem juris. cap. ad nostram. 21. extr. de
jurejur. & cap. quanto. 18. eod. tit. Pantsch-
man. i. qvæst. præst. 10. n. 9. Joh. Andr. in cap.
veniens. extr. de jurejur. Bald. in l. fin. C. de non
n. pecun. Berous. conf. 148. n. 7. vol. i. qvæ praefu-
mitur se cum dispositione juris conformasse.
Bart. int. heredes mei. §. cum ita. ff. ad SC. Trebell.
Alciat. in tract. de presump. reg. 4. pres. 32. Af-
flect. decis. 286. num. 4.

XXIV.

Juramentum recipit eam interpretationem, fi-
res maneat in eodem statu. l. fin. ad municipal.
cap. 2. ubi Canonista extr. de renunc. l. qvæd Ser-
zius. ff. de condic. ob causam. l. qværo. 54. §.
in ver locatorem. ff. locat. l. cum qvæ. 38. in pr. ff.
& solut. cum multis. à Baldo. in hanc rem addu-
ctis in l. clari. C. de fideicom. Andr. Tiraq. in pre-
fat. l. si unquam num. 166. cum seq. de revoc. do-
nat. Hinc juramentum in se habere dicitur ta-
citam illam conditionem, quam habet promissio
cui juramentum inhæret. l. si libertus. 30. ff. de
oper. libert. §. omnis stipulario. 2. Inst. de V. O.
Dec. in cap. cum. super. de offic. deleg. Bart. in l.
sed eti qvæ. §. qvæstum. si quis caut. Aretin.
conf. 24. Alex. conf. 28. in causa vertente lib. 1.
Castr. conf. 377. ad primum Angel. conf. 315. sta-
tuto caveretur. num i. & potentia ejus non in plus
extenditur quam extendi solet promissionis virtus.
c. Quintavallia. extr. de jurejur. Speculat.
in tit. de arbitr. §. i. vers. arbitrator. Angel. conf.
315. statuto caveretur. n. i. Pantschman. i. præst.
qvæst. 10. n. 88. nec ampliare interpretationem
verborum perhibetur. Bald. in l. si procurator.
de condic. indeb. qvæ est qualitas qvædam ac-
cedens ad actus gesti probationem, non ad am-
pliationem, & sic qualitas accessoria, qvæ se-
quuntur naturam sui principialis actus, quo subla-
to tolli dicitur ejus accessorium. cap. i. de his
qvæ sunt à major. part. cap. dilectio. 25. de præ-
bend. l. non dubium s. C. de LL. gl. in l. si patronus
ex debito. si quid in fraud. cred. Ludov. Roman.
conf. 293. presupposito. Bart. in l. si quis pro eo de
fidejuss. & juramentum ad causam subsistentem
tempore contractus & juramenti referendum,
quod tamen fecus, si causa de novo superveni-
ret. c. cum inter. 2. de renunc. cum res tunc in
eodem statu non permaneat. c. qvemadmodum
25. de jurejur. c. significavit. 13. de censibus c. nos
sanctorum. 4. & c. juratos. 5. 15. q. 6. l. cum quis.
38. §. si debitorum. i. de solut. Feder. de Sen. conf.
281.

XXV.

Juramentum inter cæteras tacitas condicio-
nes eam habet, si fides juranti servabitur. gl. in
cap. qvemadmodum. verb. conditio. extr. de ju-
rejur. Corn. conf. 96. lit. L. vol. i. & conf. 246.

vers. item si vol. 2. Laurent. Tennin. in tract. cap.
tel. 145. n. 32.

XXVI.

Juramentum eam præ se fert conditionem, si
non valet quod ago ut ago, valeat omni, quo
melius potest, modo. Bart. l. si quis pro eo. n. 43.
de fidejuss. & l. si quis major. n. uo. ubi & Curt.
jun. num. 35. C. de transact. per text. in l. cum pa-
ter 77. §. filius matrem. 23. ff. de legat. 2. Lau-
rent. Tennin. in tr. caut. 191. num. ii. Imol. int.
cum contingat. num. 18. & 36. de jurejur. W. esenb.
l. conf. 39. num. 19. Cyn. in l. si ex cautione. C. de
non num. pecun.

XXVII.

Juramentum semper hanc habet conditionem
sub intellectam, si dolus absit. Imol. in cap.
Quintavallia. num. 45. de jurejur. & cap. licet.
eod. Bald. in l. i. num. i. C. si advers. Vendit. Jaf.
num. 29. & Fab. num. 3. in Auth. sacramenta. eod.
tit.

XXVIII.

Juramentum ad enorme damnum non est ex-
tendum. Marant. in specul. aur. p. 6. cap. de
appellat. Imol. in cap. Quintavallia. de jurejur.
Cravett. conf. 57. num. 5. & conf. 192. num. 5.
Welenb. i. conf. 23. num. 5. Juramenti enim be-
nigna & non acerba interpretatio facienda est,
ut cesseret omnis fraus & læsio. cap. uniusq; que. 8.
22. q. 4. ubi ex sententia D. Ambrosii vetatur in
materia juramentorum, ne quis fratrem suum
circumscriptione verborum inducat. gl. & Dd. in
cap. ex parte. 13. exir. de Cleric. non resident. Go-
zadin. conf. 32. num. 6.

XXIX.

In juramentis sensus potius quam verba spe-
ciantur. l. qui per salutem de jurejurand. & plus
inesse intelligitur quam dicitur. c. antecessit. 104.
ii. q. 3. c. beatus 5. 22. q. 2. Welenb. 2. conf. 52.
num. 20. & 82.

XXX.

Juramentum ex falsa causa non obligat. Pa-
ris. conf. 96. num. 24. vol. i. Anton. Gabr. lib.
2. de minor. concl. 5. num. 43. VVelenb. i. conf.
23. n. 4.

XXXI.

Juramentum in una causa præstitum ulterius
vires suas non portigit. arg. l. si pro fure. 7. ff.
de condic. furtiv. junct. gl. in l. si duo. §. idem
Jalianus verb. conditio. circ. princ. ff. de ju-
rejur. Laurent. Tennin. in tract. cautel. ibi.
num. 9.

XXXII.

Juramentum super actu libero interpositum
non efficit actum necessarium. Pantsch. i. qvæst.
præst. ii. num. 25.

XXXIII.

Juramentum latè & plenè interpretandum.
l. in conventionalibus. 12. §. fin. ubi Bart. de V.
O. Pantschman. i. qvæst. præst. 10. num. 42. &
71.

XXXIV.

Juramentum ad ea qvæ de novo accedunt
non extenditur. arg. eorum, qvæ traduntur in c.
cum inter. 2. de renunc. Bart. in l. qui Rome. §.
duo fratres. de V. O. Abb. in cap. petitio. circ. fin.
xi.

extr. de jurej. ratio, qvæ de novo emergunt, novo etiam indigent auxilio. l. i. in pr. de venr. inspic. l. de etate. ii. §. ex causa. 8. de interrogat. alt.

XXXV.

Juramentum non extenditur ad incogitata. *l. qui cum tutoribus. 9. de transact. l. mater dece- dens. 29. de inoff. testam. l. fin. C. de non numerat. pecun. l. fin. ff. ad municip. l. adigere. §. fin. ff. de jure patron. cap. veniens. 16. c. Quidam nullus. 23. re- cap. ad nostram. 7. extr. de jurejur. cap. 2. de re- nunc. Bart. in l. 2. C. de rescind. vendit. & in Autb. sacramenta. ubi latius. Jaf. eod. tit. num. 51. Pantchman. 1. quest. 10. num. 15. Wesenb. 2. conf. 74. n. 8. Zaf. conf. 9. n. 29. lib. 2. Gylman. 4. 1. pot. 27. num. 120. Si enim de aliis æque actum fuisse, de aliis quoque expressum fuisse, l. 1. §. fin autem 7. C. de caduc. toll. c. inter corporalia. 2. de translat. Episcop. cap. ad audiencem. 12. de decim. Tiraq. de retrat. proximit. §. 1. gl. 9. num. 38. & in l. si unquam. verb. libertis. num. 3. C. de revoc. donat. qvod procedere maximè in mate- ria stricti juris. ex l. qvod dicitur 86. de V. O. atque sic neque pacta, transactiones vel renunci- ationes ad ea trahi posse. ex d. l. mater tradit. VVes. 2. conf. 74. n. 58. vide tamen ea, qvæ Eve- rard. ait in locis Top. à vi energ. seu effect. juramen- ti, qvod ultra expresa juramentum extenda- tur, quando ex verbis vel causa praesenti vel men- te contrahentium ea de re actum videtur. Bart. in l. si de certa C. de transact. Vult. 2. conf. Marp. 29. num. 136. vid. sup. ax. 18.*

XXXVI.

Juramentum contractum simulatum praece- dentem non firmat. gl. in l. emptione. C. plus valere qvod agitur. Francisc. Zabarell. in c. ad nostram. in 2. quest. extr. de Empt. vend. Bald. in l. rogañi. §. si ibi col. ult. ff. si cert. petatur. An- gel. in rubr. ff. de jurejur. col. ult. Cafr. in l. con- tra Legem ff. de LL. Capoll. in tract. de simu- lat. contract. m. 7. presumpt. 3. num. 46. Goza- din. conf. 59. n. 11. arg. corum qvæ habentur in c. super hoc s. de renunc. qvæ non habet con- fessum partium. Paul. de Cafr. in l. si quis pro eo. col. 3. ff. de fideiuss. Marfil. sing. 327. num. 4.

Limita I. nisi expresa juratum fuerit, omnia & singula in instrumento contenta vera esse, qvæ tunc quis simulationem allegando contra juramen- tum veniret, secus quando quis simpliciter se non contravenire juroset, tunc enim juramen- tum non obstat. Alex. conf. 37. vol. 2. Gozadin. conf. 59. num. 17. Honthem. lib. 2. de art. Notar. c. 29. num. 56.

Limita II. procedere si in continentia appone- retur, secus si ex intervallo, qvæ tunc contra- cetus talis validaretur. arg. l. 2. cum ibi not. C. quod meus caus. per Bart. in l. nemo potest. vers. quaro an renunciatio. num. 11. ff. de legat. i. Anton. de Buttr. in cap. cum contingat. de jurejur. Ludov. Roman. in l. si quis cum alter. ff. de V. O.

XXXVII.

Juramentum deserens prius de calunnia jura- re debet. l. iusjurandum & ad pecunias. 34. §. qui iusjurandum. 4. ff. de jurejur. l. questionem.

32. C. de fideicom. gl. & Dd. in cap. fin. Super verb. famosa. in fin. extr. de jurejur. Praet. Pa- piens. in form. juramenti qvod præstatur à parte rei in verb. dicit. n. 3. Boet. decis. 243. num. 1. vid. Laurent. Tennin. in tract. cautel. cant. 138. & caut. 132.

XXXVIII.

Jurare nolle vel non referre manifestæ est tur- pitudinis. l. manifestæ. 38. ff. de jurejur. Socin. in tr. Fallent. reg. 255. Qui enim juramentum le- gitimum & judiciale præstare recusat, veritatem denegare venire videtur. l. F. 23. in fin.

Limita, nisi qvoties juramentum defertur in casibus, qvibus non debet deferri, veluti cum de- fertur actori plene probanti. c. 2. de probat. vel cum actor nihil probat. c. fin. §. ult. extr. de jurejur. idem placuit cum actor haberet levissimam presumptionem sibi faventem. gl. l. 3. verb. si le- vior. de minor. velcum condemnatio minueretur ex jurejurando, tunc enim actor non compelli- tur jurare, iñd si juroverit, poterit iterum plenè probare & totam condemnationem conseqvi- l. cum qvi 30. ubi gl. & Bart. de jurejur. item pro- cedit tantum in judiciali, non autem in juramen- to in item, qvod qvis non cogitur suscipere, po- test enim probare per testes; l. qvod si possessor. 71. ff. de rei vind. Bart. & Jaf. in l. ult. de in lit. ju- rand.

XXXIX.

Juramentum cedit pro pacto. l. tutor. 35. §. prodigus. 1. ff. de jurejur. & si qvod sua natura est illicitum aut in alterius incommode redundant, juramento disposito confirmari non potest. c. qvamvis. 2. in fin. & ibi gl. verb. dispendium de paſt. in 6. non enim obligationem auget. Bene- dict. Capr. reg. 87. n. 23. th. comm. opin. sed tan- tum addit religionis vinculum, ut ait Bald. in l. se procurator. col. 3. ff. de condit. indeb. Tiraq. in l. se unquam in prefat. n. 165. de revoc. donat. Arniſ. l. de Majeſt. c. 6. n. 6.

XL.

Juratus actus fortior est qvam simplex l. cum pater. 77. §. filius matrem 23. de legat. 2. l. unic. §. & cum C. de rei Uxor. alt. Dd. l. paſtum. 3. C. de collat. gl. in c. cum non deceat de Elect. in 6. c. con- stitutus de reſcript. Alex. conf. 38. vol. 3. Pantchm.

1. præt. quest. 10. num. 38.

XLI.

Juramentum executionem habet paratam si- cut sententia. l. sed si possessor. ii. §. pen. ff. de ju- rejur. l. post. rem. 56. ff. de re judic. Bart. in l. 2. num. 7. ibique Fulgos. & Alex. de jurejur. Jaf. in §. si quis postulante. num. 87. & ibi Ludov. Go- mez. num. 2. Inst. de action. Alex. in l. nam & po- stea. §. fin. ff. de jurejur. Bart. in d. l. sed si possess. §. fin. & ibid. Ang. Fulgos. Salicet. Paul. de Cafr. ff. eod. Viv. in suis commun. conclus. verb. ju- ramentum. Laurent. Tennin. in tract. cautel. 134. num. 4. Vult. 1. conf. Marp. 15. num. 129. Tiraq. in l. si unquam vers. donationi largitus. num. 104. C. de donat. Poman. ad Bart. in d. l. 2. de jurej. lit. b. verb. juramentum poſt. ax. 30. f. ubi vid. limita- tiones. add. Rec. de An. 1600. §. wanna

einer. 33. & infr. ax.

37.

Omni

XLII.

Omni juramento ineſt conditio honestatis. c. qvemadmodum. 125. ubi gl. extr. de jurejur. non enim debet esse vinculum iniqvitatis v.infra. axiom. 40. facultatis. cap. querelam. 10. c. brevi. 17. extr. cod. Unde si quis juramento promisit, ſe fakturum & curaturum, excusatur, ſi fecit quicquid potuit. l. stipulatio iſta 38. in pr. l. inter ſtipulantem. 38. in pr. de V. O. §. ſi quis alium. 3. Inſt. de inut. ſtipul. gl. in c. ex reſcripto de jurejur. cap. ex literis. de ſponsalib. c. gemma eod. tit. cap. ſignificantibus de offic. deleg. Ruin. conf. 67. caſus de quo queritur. num. 10. vol. 4. Necessitatis. l. fin. ff. qviſatid. cogantur. c. ſi qvis per neceſtitatem. de furt. Humber. de Bonven. in Auth. sacramenta C. ſi adverſ. vend. num. 55. Difficultatis. d. c. brevi. de jurejur. Ripa. in l. qvod te. n. 40. ſicert. pet. Alex. conf. 92. perſpectis. n. 13. ubi Carol. Molin. in addit.

XLIII.

Juramentum ad ungve eft obſervandum ac praeſe obligat, ita ut abſque ſubterfugio ſit adimplendum. c. debitores. 6. de jurejur. Jaf. in §. item ſi qvis. 11. 12. Inſt. de Act. Roland. à Val. le. conf. 70. num. 34. vol. 2. & conf. 69. num. 32. vol. 4. Paris. conf. 69. num. 31. vol. 3. Rip. in reſpons. de judic. 112. n. 59. Tiraq. de LL. Connubial. gl. 7. n. 189. Ea enim eft natura juramentorum, ut ſe obligantem praeſe obſtringant. gl. in l. ſi pecuniam. ubi Jaf. de condit. cauſ. data. n. 23. Gozadin. conf. 32. num. 12. & conf. 100. num. 25. Brun. conf. 89. num. 4. Rub. conf. 29. num. 6. itaque in iis magis conſcientiam & veritatem, quam interpretationem. Joh. Andr. in c. i. qviſidem. extr. de ſponsal. vel cum Bald. in conf. 2. factum tale eſt. lib. 3. in fin. lucem veritatis, quam ſomnium factionis infpicere debemus §. qvod ejuſ. Autb. de Nupt.

XLIV.

Juramentum vim habet litis conteſtationis. Gozadin. Bonon. in repert. l. 2. col. 16. C. de patr. inter empt. Hyppolit. de Marſil. in ſing. not. 141. incip. audiſis. Albert. Brun. conf. 38. Viſis concesſionibus. col. fin. Barthol. Veronens. in tract. cauſtel. cauſi. 20. incip. ex formā ſtatuti. ratio, qvia ſicut per negationem rei ad petitionem actoris inducitur litis conteſtatio. l. i. C. de lit. conteſt. & c. i. eod. rit. eodem modo & declaratione juramenti facta per reum actori: cum iſta delatio videatur qvadam confeſſio tacita contentorum in libello, ad cuius reponſionem litis conteſtatio fieri ſolet, d. c. i. Socin. in l. ait Prator. la. 2. §. fi. iſs. ff. de jurejur.

Limita, hoc locum habere tantum in juramento judiciali deciforio, qvod actori à reo defertur, ſecus in juramento extrajudiciali, qvod in instrumentis apponi ſolet; in hoc enim extrema litis conteſtationis habilia, qvæ in judicio tantum fiunt, conſiderari non poſſunt, prout late proſequitur Andr. Sicul. poſt gl. & Abbat. in d. c. i. de lit. conteſt.

XLV.

Juramentum vim habet clauſulae codicillaris. l. cum pater. 77. §. filius matrem. 23. ff. de legat. 2. Bart. in l. ſi qvis in principio n. 15. ff. de legat. 3.

Hyppolit. ſing. 504. n. 2. Jaf. in l. ſancimus. C. de testam. num. 8. Gail. 2. obſ. 114. num. 14.

Limita I. qvod procedat in juramento testatoris, non verò in juramento heredi delato per testatorem. Bart. in l. 2. per ill. text. cum gl. Com. mun. de legat.

Limita II. qvod obtineat qvando testamentum deficit ratione ſolennitatis omissæ; ſecus enim effet, qvando deficeret ex defectu ſubtantia in persona testatoris, vel ratione conſensus. Franciſc. de Aret. conf. 24. incip. qvatuor dubia in 2. col. fac. l. fin. C. de num. pecun. ubi juramentum nihil operatur, qvia deficiebat conſensus. vid. Bart. Socin. in fallent. regular. verb. juramentum num. 153.

XLVI.

Juramentum facit filere patriam potestatem. Laurent. Tennin. in tract. cauſtel. 186. num. 9. qvia ipsum eft de jure naturali ſeu divino, in his autem, qvæ juris naturali ſunt, patria potestas non conſideratur. l. item in potestate. 3. ff. de bis qui ſunt ſui vel alien. jar. §. i. Inſt. de patr. potest. Clar. in §. donatio. qvæſ. 8.

XLVII.

Juramentum litis decifivum vim plenæ probationis habet. l. non erit. 5. §. dato. 2. vers. qvæſi ſatis. l. 11. §. fin. vers. perinde. ff. de jurejur. gl. in cap. i. verb. non probet. de conſit. rectifendi. ac vim ſententiæ obtinere dicitur d. l. 11. §. fin. qvia pro veritate habetur & majorem obtinet vim quam reſjudicata. l. 2. ff. de jurejur. qvemadmodum itaque poſt rem judicatam qvis audiri non debet. c. qvod ad conſultationem. 15. extr. de re jud. ita & poſt delatum & praefitum juramentum reus audiri non debet. §. item ſi qvis poſtulante. 11. Inſt. de action. cum non qvæſatur an ei pecunia debeatur, ſed an juraverit. d. §. item ſi qvis. ubi Ludov. Gomez. Inſt. de action. Hinc & vim ſolutionis. l. 27. ff. de jurejur. VVſenb. in parat. ff. eod. rit. n. 8. fitæ niimirum, non veræ. Bart. in l. 26. ff. de jurejur. Novationis. l. qui juſſe. 26. §. fin. ff. de jurejur. ſcīl. qvando partes intenderent primam obligationem transferre in actionem jurisjurandi. Gomez. ad d. §. item ſi qvis n. 6. obtinere dicitur, ac facit de non debito debitus. Schneidev. ad d. §. item ſi qvis. inſt. de action. num. 40. habetur pro certioratione ac eam ſupplet. Hyppolit. de Marſil. in tract. crim. §. 2. num. 64. Dd. ad Auth. sacramenta puberum. C. ſi adverſ. vendit. Socin. reg. 273. num. 2. in tract. regular. Andr. Tiraq. in prefat. ad. l. ſi unquam. n. 155. cum ſeq. C. de revoc. donat. Gail. 2. obſ. 77. n. 10. Hartm. Harm. ab Epping. 2. obſerv. tract. 29. de ſidejuſſ. obſ. 3. parit vim geminationis. Abb. in c. cum contingat. col. 2. de jurejur. Ludov. Gomez. in d. §. item ſi qvis. num. 8. per d. l. cum pater. 77. §. filius matrem. 23. de legat. 2. vim ex preſi Alex. conf. 27. lib. 1. conf. 153. num. 1. vol. 5. Socin. conf. 70. num. 1. vol. 3. Dec. conf. 340. num. 4. Bald. in l. i. in 2. col. verſ. ſecundo qvæſitur. C. de Commod. Franciſc. Marcus. decif. 217. p. 2. per c. ex reſcripto. 9. de jurejur. ubi juramentum vim exprefſe renunciationis habere dicitur. Bald. in d. l. cum pater. §. filius. de legat. 2. Jaf. in l. i. n. 20. ſi qvis in ius vocat. non ierit. Angel. in l. ſe- num

niuum. C. qui testam. fac. poss. Roman. in l. i. §. si quis ita. d. V. O. Pantzschm. i. pract. qvæst. 10. num. 28. qvod procedere in eo, in quo constat esse consensum à jurante, secus si de hoc non constaret, respond. Salicet in l. i. num. 72. C. de Commod. impedit purgationem moræ. I. si quis maior. 41. C. de transact. Alex. conf. 59. & conf. 158. vol. 2. Salicet. in l. magnam. C. de contr. & commis. stipulat. præsumit minorem esse majorem. Aut. sacramenta ubi Jaf. n. 55. Matth. de Afflict. decisi. 322. n. 5. Vult. i. conf. Marp. 15. n. 302. Gail. 2. obs. 41. num. 6. nec tractatur ratione lafionis. I. non erit. 5. §. dato. 3. ff. de jurejur. Gail. 2. obs. 70. num. 11. in procuratore desiderare speciale mandatum. c. pen. & ult. de jure. Calumn. in 6. l. 17. in fin. ubi gl. in verb. universorum. l. 34. §. defensor. ff. de jurejur. Gail. 1. obs. 83. num. 2. Mynf. 2. obs. 53. & 4. obs. 99. Bocer. de investit. feud. c. 4. n. 24. ac validum reddit contractum alias invalidum. c. qvamvis. de pact. lare. Panorm. in c. cum contingat. col. 9. de jurejur. ac denique defectum solennitatis jure communi requisite suppletur. c. qvamvis extr. de jurejur. Jaf. in Aut. sacramenta. num. 7. Seraphin. de Seraphin. in tract. de privilegi. juram. privil. 129. qvamobrem juramentum supplere defectum insinuationis requisita in donatione inter vivos qvingentos aureos excedente tradunt Alex. conf. 4. vol. 1. Panorm. conf. 95. n. 3. vol. 2. Dec. conf. 432. n. 15. Jaf. conf. 51. n. 3. vol. 1. Plot. conf. 97. n. 6. Corn. conf. 221. vol. 1. & conf. 99. vol. 4. Socin. sen. conf. 77. vol. 3. Curt. jun. conf. 81. n. 6. Paris. conf. 69. n. 97. vol. 3. Cephal. conf. 61. n. 18. vol. 1. Seraph. in d. tract. de privil. juram. priv. 73. Hotton. conf. 73. num. 24. arque sic in Parlamento Gratianopolitano decisum fuisse testatur Guid. Pap. decisi. 350. idemque in Camera Imperiali obtainere refert Gail. 2. obs. 39. plures effectus juramenti accumulat Welenb. in parat. ff. de jurejur. num. antep. ubi vid.

XLVIII.

Juramentum regulatur secundum naturam actus, cui adjicitur, I. ult. C. de non n. pecun. I. sed et si possessori. 11. §. item si juri vero. 2. ubi Jaf. notab. 9. ff. de jurejur. I. fin. ff. qvæ satis d. cog. cap. qvæ madmodum. 25. ubi Abb. not. 7. de jurejur. exornant. Dec. conf. 240. & conf. 351. n. 8. Petr. de Anch. conf. 76. n. 4. Roland. à Valle. conf. 8. à n. 42. lib. 1. ubi intelligit, si deficiat consensus, Covarr. in cap. qvamvis pactum, de pæcili. lib. 6. p. 1. §. 4. n. 1. & in rubr. de testament. part. 2. n. 9. & var. lib. 3. cap. 17. num. 5. Costa. in l. si ex cautione, fallent. 9. pag. mibi 108. cum seqq. Thom. de Thomas. in floribus legum, reg. 164. Tiraq. in prefat. I. si unquam. n. 105. C. de revocand. donat. & de jure constit. part. 3. limit. 7. n. 35. Cacheran. decisi. 49. num. 9. Burg. de Pace. conf. 14. num. 21. Mench. de success. creat. §. 9. à n. 19. Lara. in l. si qvæ à liberis. §. patrens. num. 85. ff. de liber. agnosc. Molin. de primogen. lib. 4. cap. 2. n. 56. Anton. Gom.

XLIX.

Juramentum non auget obligationem, sed ei intra suos limites manenti addit religionis vinculum, (I. fin. C. de non numerat. pecun. Titius rogatus. 54. ad SC. Trebell. Bald. in l. si procurat. col. 3. ff. Inst. de act. num. 8.)

Mm

de con-

de condic*t.* indeb. Tiraq. in l. si unquam in prefat. n. 165. de revoc. donat. Arnis. i. de Majest. cap. 6. n. 6.] Oldrad. conf. 294. in fine. vers. non obstat juramentum. & conf. 238. Cum mulier. n. 2. vers. unde, & conf. 178. Licit quantum. Roman. conf. 260. Non est dubium. Alexand. conf. 37. Viso. col. 3. lib. 2. qvos refert Card. Tusch. d. tom. 4. lit. I. concl. 507. ubi conclus. 108. subdit, qvod juramentum non comprehendit casum necessitatis. & conclus. 522. qvod juramentum in genere prestitum non extenditur ultra intentionem jurantis. (Unde quando dici consuevit, juramentum contractui, cui accedit, semper quid addere. Bald. in c. qva in Ecclesiastum de constitution. robur majoremque efficaciam praeter & ultra naturam actus super quo interponitur adjicere. Hyppollit. de Marsil. sing. 226. Emphyteuta & conf. 125. num. 6. Gozadin. conf. 570. atque sic alterare contractum l. Cod. si advers. vend. Pantchman. i. quest. 10. n. 41. hoc non intelligendum erit, quasi juramentum obligationem sive aliquid ejus, qvod in obligationem venit, augeat vel extendat. c. pen. extr. de jurejur. I. Aurelius. 28. §. testamento de liberat. legat. Bald. in l. 3. C. si advers. rem judic. & in l. nominationes. C. de appellat. Castrensi. conf. 134. Vista Imperiali concessione. cum enim intra terminos obligationis illud contineatur actuunque saltem confirmet vinculumque religionis addat, necessariò inde sequitur, per id nihil augeri qvod in conventionem deductum. Efficacius igitur sed nou in plus obligare dicendum erit. d. l. cum pater. 77. §. filius matrem de legat. 2. Alex. in l. 1. de pac*t.* rubr. de V. O. & in l. stipulationes non dividuntur, eodem tit. atque sic quando Dd. qui de additione loquuntur recto judicio ponentur, non ultrà quam de corroboratione & confirmatione intelligendi erunt, vid. de hac re Cravett. conf. 102. Roland. à Vall. conf. 77. n. 22. vol. 1. Gozadin. conf. 57. n. 19.

L.

Juramentum debet impleri in forma specifica, cap. ad nostram. it. 1. de jurejur. Jas. in l. cum qvi §. 1. ff. de jurejur. Alexand. conf. 91. Visi actis lib. 2. Thom. de Thomalet. in floribus legum. reg. 165. Bertazol. in repet. l. si qvis major. C. de transaction. numero 723. Aloys. Ricc. in praxi rerum fori Ecclesiast. resol. 255. num. 3. in 2. edit. Card. Tusch. d. tom. 4. lit. I. conclus. 527. per totam. Vincent. Fusar. de subdit. q. 674. numero 8. Ovid. de Amicis de jure

emphyt. q. 97. num. 1. (non enim sufficit per æqvipollens adimpleri. Anton. Gabr. 2. de jurejur. concl. 8. per tot. cum præcisè obligat queriri ad factum, gl. in l. si pecuniam in pr. ff. de condic*t.* caus. dat. maxime quando illud factum adimpleri sine interitu salutis aternæ possit, qvia tunc omnino servandum est, c. si vero. 8. de jurejur. nec liberat quem prestando interesse. Petr. Gerard. sing. 98. num. 4. nec compensacionem admittit. Gabr. Sarayna. in fin. post Matthesilan. sing. 36. Honthem. 2. de art. Notar. c. 29. num. 48. per text. in cap. fin. ne prelat. vices suas. fac. & l. fideicommissa. 11. §. fin. de leg. 3. qvia si in casu illius Legis quis vel favore testamenti vel Reipubl. præcisè ad factum tenetur, arg. à fortiori & favore animæ tenebitur. arg. l. sancimus. C. de SS. Eccles. c. qui respl. 97. & c. Julianus. 94. 11. q. 3. Ludov. Gomez. ad d. §. item si quis. Inst. de act. n. 7.

L.I.

Juramentum vinculum iniquitatis esse non debet, cap. cum contingat 26. de jurejur. (propius buc facit c. quanto. 18. eod. c. inter catena. 22. q. 4. Paris. conf. 16. num. 76. vol. 2. Corn. conf. 11. n. 5. vol. 3. Roland. à Vall. conf. 59. n. 25. vol. 1. Gail. 2. obs. 147. n. 2. sed tribus comitibus sociatum esse debet veritate, iudicio, & iustitia. cap. Et si Christus. 26. de jurej. Gail. 2. obs. 77. Et si altero horum destituitur, invalidum dicitur, de qvibus vid. 22. q. 3. & 4. l. Imperialis. 23. C. de Nupt.) & restringitur ad licita & honesta. cap. 1. eod. tit. Card. Mantic. de tacitis & ambig. convent. lib. 7. tit. 16. n. 19. Mari. Giurba. ad consuet. Messan. c. 2. gloss. 7. num. 1. (Illicitum enim juramentum præstans non opus habet absolutione, qvia non tenetur illud observare. d. c. quanto 18. de jurej. d. c. inter catena. 22. q. 4. cum impia sit promissio qva seclere adimpletur. c. in malis. 5. 22. q. 4. Gail. 1. obs. 25. n. 5. sicut) Non est servandum qvod contrabonos mores prestitum est. cap. non est obligatorium, de reg. juris in 6. Steph. Grat. discept. forens. tom. 4. cap. 692. n. 16. nec nutritivum peccati. Grammat. decis. 12. n. 12. cum seqq. Gavalcan. de tutor. num. 168. Mari. Antonin. lib. 2. var. ref. 24. num. 18. nec illud qvod est contra jus publicum. Fusar. de subdit. q. 308. num. 26. nec qvod redundant in tertii præjudicium. Mancin. de juram. p. 4. effectu. 110. Seraphin. de privil. juram. 151. num. 3. Card. Mantic. de tacit. & ambig. convent. lib. 12. tit. 33. n. 44. & lib. 13. tit. 37. num. 8.

CAP.